

kehittämiseen ja uusien opetusmenetelmien kokeilemiseen, kuten luentojen nauhoittamiseen, mikä on koettu opiskelijoiden suunnalta hyväksi käytännöksi. Positiivista on ollut myös opiskelijoiden motivaatio itsenäisesti tehtäviin kenttähavaintoihin ja havaintojen korkea taso. Hyvänä kokemuksena koettiin myös laboratoriotöiden korvaaminen kentällä tehtävinä laboratoriotutkimuksina (kuva 1). Näitä opetusmenetelmiä suositetaan varmasti myös rajoitusten jälkeisessä opetuksessa.

Vuosi on tuonut opettajan näkökulmasta siis paljon positiivisia kokemuksia, joita ei olisi osannut ennalta ajatella. Pitkittyneen etäopetuksen vaikutukset opiskelijoiden jaksamiseen ja osaamiseen näemme lopullisesti vasta tulevaisuudessa.

FT KAISA NIKKILÄ
(kaisa.nikkila@abo.fi)

*Kirjoittaja on kallioperägeologian yliopisto-opettaja
Åbo Akademista.*

Korona-ajan kenttäkurssilla Itä-Helsingissä

AKU HEINONEN

Helsingin yliopistossa geotieteiden kandidatin ohjelman kallioperäkartoituskurssin viikon mittainen kenttäjakso oli suunniteltu pidettäväksi perinteisesti Tampereen liuskejakson maisemissa 2020 toukokuussa Hyttiälän metsäsaamalla käsin, mutta kenttäopetus jouduttiin keväältä perumaan kokonaan. Kenttätyöskentelyä edeltävät luennot ja paikkatietoharjoitukset pidettiin etänä alkuperäisen aikataulun mukaisesti keväällä ja esimerkiksi GIS-harjoitukset valmisteltiin kokonaan uusiksi avoimen lisenssin ohjelmistoille, jotta työvälitteet olivat varmasti kaikkien opiskelijoiden käytettävissä. Itse kenttätyöskentely siirtyi syksylle ja sen ajankohdaksi valikoitui elokuun viimeinen viikko.

Koska majoitusvarausten siirtäminen Hyttiälään ei onnistunut elokuuksi, kurssin kenttäosuus toteutettiin pääkaupunkiseudulla. Myös kenttäosan ohjelma ja sisältö suunniteltiin rakenteellisemmin aiempien vuosien itsenäisen työskentelyn jäädessä pienempään rooliin. Kenttäosuuden ensimmäisen päivän aikana opiskelijoiden kanssa kertailltiin rastikoulutuksen merkeissä keväällä opittuja tietoja ja taitoja ja harjoiteltiin kenttähavaintojen

ja -mittausten tekemistä käytännössä. Toisena päivänä järjestettiin rakennegeologian teemaharjoitus Vuosaarella, Uutelan alueella. Lopuviikko kului itse kallioperäkartoituksen parissa pienryhmissä Itä-Helsingissä. Kartoitusraportit ja kartat laadittiin samalla periaatteella kuin aikaisemminkin.

Vuoden 2020 kenttäkurssin muutoksiin vaikutti sekä geologisesti että asutusluonteeltaan erilainen kenttätyöalue. Urbaani työskentely-ympäristö aiheutti uusia huomioitavia asioita niin työturvallisuuteen kuin käytännön kartoitustyöhön (kuva 2). Esimerkiksi vasarat jätettiin suosiolla kotiin, eli minkäänlaista näytteenottoa ei tehty eikä uusia paljastuksia myöskään avattu. Vasarointia päästiin harjoittelemaan ainoastaan maanantain rastikoulutuksen aikana. Haasteita vuoden 2020 kurssille aiheutti myös se, että kartoitusviikkoa edeltävät luennot pidettiin kuukausia aikaisemmin keväällä, jolloin osa läpikäydyistä asioista oli jo saattanut unohtua kesän aikana.

Kenttäkurssilta saatiin hyviä oppimistuloksia myös näin toteutettuna ja koulutuksellisesti kurssilla käytiin läpi samat asiat kuin aikaisempina vuosina. Pääkaupunkiseudulla

Kuva 2. Ahkeria kallioperäkartoittajia Itä-Helsingissä. Kuva: Aku Heinonen.

Figure 2. Hard-working bedrock surveyors in East Helsinki. Photo: Aku Heinonen.

toteutettu kurssi poisti logistisia haasteita, kun opiskelijat pystyivät majoittumaan kotonaan, eikä autoja tarvinnut vuokrata kenttäviikon ajaksi. Kurssin kustannukset jäivät siis pienemmiksi kuin aikaisemmin. Iso osa kenttäkurssien sisältöä on kuitenkin aina ollut eräänlaisen yhteisöllisyyden ja kurssihengen muodostuminen. Yhteiset tilaisuudet, joilla kurssihenkeä on aiemmin nostatettu jäivät tänä vuonna harmittavasti pois kurssin oh-

jelmasta, vaikka opiskelijat muuten olivatkin poikkeustilanteesta huolimatta mukana hyvällä asenteella.

DOS. AKU HEINONEN
(aku.heinonen@helsinki.fi)

Kirjoittaja on petrologian yliopistonlehtori ja Helsingin yliopiston geotieteiden koulutusohjelmien johtaja.

Helsingin yliopiston korona-ajan opetuksesta löytyy lisätietoa Geo-Edu-blogista (<https://blogs.helsinki.fi/geoscience-edu/>), jossa on esimerkiksi julkaistu tekstit sedimenttipetrologian virtuaalisista harjoitustöistä sekä yleisesti geotieteiden opiskelusta poikkeusaikana.